

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 181/2024-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária Korytár s.r.o., Sladovnícka 13, Trnava, proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 32CoKR/4/2021-1170 z 30. novembra 2021 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Obdo/26/2022 z 31. júla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ ako správca konkurznej podstaty úpadcu [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „úpadca“ alebo [REDAKOVANÉ] ustanovený uznesením Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) č. k. 25K/2/2007-823 z 12. decembra 2007 sa ústavnou sťažnosťou (v znení jej doplnenia) doručenu ústavnému súdu 6. novembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) o odmietnutí dovolania a rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) o potvrdení rozsudku okresného súdu č. k. 36Cbi/13/2016-796 z 21. apríla 2017, ktorým vylúčil nehnuteľnosti (špecifikované v I. výroku tohto rozsudku, *pozn.*) zo súpisu všeobecnej podstaty úpadcu. Žiada tieto rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Touto ústavnou sťažnosťou sa tiež domáha vyslovenia porušenia základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na súd zriadený zákonom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 32CoKR/4/2021 a porušenia základného práva na prejednanie svojej veci bez zbytočných priťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva

na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v súdnom konaní vedenom na okresnom súde, krajskom súde a najvyššom súde. Od konajúcich súdov žiada náhradu finančného zadosťučinenia a náhradu trov konania.

2. Žalobca sa vylučovacou (excindačnou) žalobou podanou 31. marca 2008 domáhal vylúčenia nehnuteľností zo súpisu podstaty úpadcu, ktoré nadobudol na základe kúpnej zmluvy z 15. februára 2000 od predávajúceho [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľ zapísal predmetné nehnuteľnosti do konkurznej podstaty úpadcu z dôvodu absolútnej neplatnosti prechodu vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam od úpadcu [REDAKOVANÉ], na Fond národného majetku Slovenskej republiky (ďalej len „FNM SR“). Podľa jeho názoru k prechodu vlastníckeho práva nedošlo z dôvodu, že tieto nehnuteľnosti neboli nezahrnuté v súpisnej zložke majetku podľa rozhodnutia Ministerstva pre správu a privatizáciu národného majetku Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) z 11. apríla 1992 o schválení privatizačného projektu úpadcu. Vklad predmetných nehnuteľností zo strany FNM SR do základného imania (transformovanej) obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], bol podľa sťažovateľa absolútne neplatný z dôvodu nedodržania podmienok stanovených v zákone č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iného osoby v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 92/1991 Zb.“). Preto aj ďalšie prevody privatizovaného majetku, ktoré od úpadcu (štátu) získala cez FNM SR spoločnosť [REDAKOVANÉ], potom [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], následne spoločnosť [REDAKOVANÉ] (kúpnu zmluvou uzatvorenou 17. mája 1996 s [REDAKOVANÉ].) a napokon od nej aj samotný žalobca, mali byť postihnuté absolútnou neplatnosťou.

3. Ústavný súd považuje hneď v úvode za potrebné zdôrazniť význam tohto civilného procesu, ktorý od momentu jeho začatia (od 31. marca 2008) až po jeho právoplatné skončenie na odvolacom súde (13. decembra 2021) vyvolal pozoruhodný vývoj nielen v rozhodovacej činnosti slovenských súdnych autorít (nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 549/2015 z 16. marca 2016 a uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1VObdo/2/2020 z 27. apríla 2021), ale aj odborný diskurz v slovenskej civilistike k právnej otázke (ne)možnosti nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa, resp. k právnej otázke (ne)možnosti prelomenia zásady *nemo plus iuris*. Na účel prehľadnosti tohto po skutkovej a právnej stránke vrstevného sporu ústavný súd vymedzil dve fázy tohto civilného procesu podľa toho, ktorá zo strán sporu uplatňovala zákonom priznané právne prostriedky na ochranu základných práv a slobôd.

4. Pre prvú fázu základného, resp. nachádzacieho konania je príznačný procesný neúspech žalobcu. Súd prvej inštancie v poradí prvým rozsudkom č. k. 31Cbi/2/2008-371 zo 7. júna 2010 jeho žalobu ako nedôvodnú zamietol s odôvodnením, že v konaní nepreukázal platné nadobudnutie vlastníckeho práva u svojich predchodcov (zo štátu na FNM SR a následne na [REDAKOVANÉ]), preto sa ani sám nemohol stať ich vlastníkom na základe uvedenej kúpnej zmluvy. Krajský súd rozsudkom č. k. 21CoKR/3/2013-637 z 29. októbra 2013 na odvolanie žalobcu rozsudok okresného súdu potvrdil. Žalobca nebol úspešný ani pri podaní dovolania, ktoré najvyšší súd uznesením sp. zn. 4Obdo/24/2014 z 30. apríla 2014 odmietol. Konajúce súdy sa v tejto fáze konania zaoberali otázkou platnosti *prvotného* nadobúdacieho titulu. Dospeli k záveru, že FNM SR nenadobudol vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam pre absolútne neplatnú *prvotnú* zmluvu o prevode vlastníctva (resp. pre absenciu nadobúdacieho titulu k nim), a tento nedostatok vzhľadom na derivatívny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva nemohol byť zhojený ani následným prevodom na ďalšieho domnelého vlastníka s poukazom na zásadu „nikto nemôže na iného previesť viac

práva, ako má sám“. Z tohto dôvodu konajúce súdy vyslovili, že žalobca sa nestal vlastníkom nehnuteľnosti, ktorých vylúčenia sa domáhal.

5. Významný obrat v procesnom postavení žalobcu, ale aj v ďalšej dynamike tohto sporu nastal podaním ústavnej sťažnosti žalobcom, ktorej ústavný súd nálezom sp. zn. I. ÚS 549/2015 zo 16. marca 2016 vyhovel, rozsudok odvolacieho súdu v spojení s uznesením najvyššieho súdu zrušil a vrátil na ďalšie konanie. Odvolací súd potom uznesením č. k. 21CoKR/14/2016-714 z 31. mája 2016 rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na nové konanie.

6. Druhú fázu konania o excindačnej žalobe otvára v poradí tretí rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 36Cbi/13/2016-796 z 21. apríla 2017 v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu č. k. 31CoKR/7/2017-843 z 26. apríla 2018, ktorým žalobcovi, a to vylúčením predmetných nehnuteľností zo súpisu všeobecnej podstaty úpadcu, vyhoveľi. Vychádzajúc z právneho názoru vyjadreného v náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 549/2015 zo 16. marca 2016, súdy sa tentokrát zamerali na skúmanie možnosti nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam s poukazom *výlučne* na dobrú vieru nadobúdateľa (bez skúmania otázky platnosti *prvotného* nadobúdacieho titulu). Zo zisteného skutkového stavu dospeli k záveru, že žalobca na základe kúpnej zmluvy z 15. februára 2000 s predávajúcim () platne nadobudol vlastnícke právo k prevádzaným nehnuteľnostiam s poukazom na jeho dobrú vieru pri uzatváraní kúpnej zmluvy.

7. Ďalší prelom v konaní nastal podaním dovolania sťažovateľom, o ktorom rozhodol najvyšší súd vo veľkom senáte obchodnoprávneho kolégia uznesením sp. zn. 1VObdo/2/2020 z 27. apríla 2021 tak, že rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vyslovil, že záver súdov nižšej inštancie o nadobudnutí vlastníckeho práva žalobcu s poukazom na jeho dobrú vieru je vecne nesprávny, pretože pripúšťa nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka nadobúdateľom konajúcim v dobrej viere aj v iných prípadoch, ako to zákon dovoľuje. Konštatoval, že prejudiciálna otázka kľúčová pre posúdenie daného sporu, a to či v skutočnosti bol *pôvodný* prevodný právny úkon absolútne neplatný, a teda či mohlo dôjsť postupným radom právnych úkonov k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na žalobcu, nebola zodpovedaná, hoci táto skutočnosť bola dôvodom na konštatovanie porušenia práva žalobcu na spravodlivý proces ústavným súdom.

8. Odvolací súd sa po vrátení veci v novom konaní vedenom pod sp. zn. 32CoKR/4/2021 (i) v súlade s právnymi závermi veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia (por. bod 84 uznesenia sp. zn. 1VObdo/2/2020), (ii) zohľadňujúc závery ústavného súdu (por. bod 12 sp. zn. I. ÚS 549/2015), (iii) v nadväznosti na skutočnosť, že štátny podnik (t. j. aj úpadca , v konkurze) môže mať len právo hospodárenia k veciam vo vlastníctve štátu (obdobne por. sp. zn. MCdo/36/2000), zameral na vyriešenie otázky, či skutočne *pôvodný* prevodný právny úkon, ktorým boli sporné nehnuteľnosti, ku ktorým mal úpadca právo hospodárenia, prevedené od štátu na FNM SR a na , bol absolútne neplatný, keďže privatizačný projekt nemal obsahovať špecifikáciu sporných nehnuteľností, resp. že predmetné nehnuteľnosti nemali byť zahrnuté v privatizačnom projekte. Na základe doplneného dokazovania uzavrel, že *pôvodný* privatizačný projekt neobsahoval špecifikáciu sporných nehnuteľností, avšak z potvrdenia FNM SR z 15. novembra 1993 zn. 1491/93 vyplýva, že špecifikácia nehnuteľností vstupujúcich do , bola následne dopracovaná a jednoznačne zahŕňala aj sporné nehnuteľnosti. Podľa

odvolacieho súdu bol FNM SR na základe rozhodnutia ministerstva z 11. apríla 1992 o schválení privatizačného projektu splnomocnený na vykonanie aktualizácie výšky nepeňažného vkladu oproti schválenému privatizačnému projektu. Sporné nehnuteľnosti podľa odvolacieho súdu preto boli predmetom privatizácie. Z uvedených dôvodov odvolací súd ústavnou sťažnosťou napadnutým rozsudkom rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 36Cbi/13/2016-796 z 21. apríla 2017 ako vecne správne potvrdil, i keď z iných dôvodov.

9. Proti rozsudku odvolacieho súdu sťažovateľ podal dovolanie [ktoré si ústavný súd postupom podľa § 61 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyžiadal od okresného súdu, *pozn.*], ktorého prípustnosť videl (i) v nesprávnom procesnom postupe odvolacieho súdu (porušenie procesnej povinnosti rešpektovať záväzný právny názor dovolacieho súdu, porušenie zásady kontradiktórnosti, rovnosti strán a koncentrácie odvolacieho konania, ustanovenia o novotách, a vydanie arbitrárneho rozhodnutia bez aplikácie relevantných právnych noriem zákona č. 92/1991 Zb.) napĺňajúcom dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a (ii) v nesprávnom právnom posúdení veci v spojení s dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ktoré sťažovateľ videl závere odvolacieho súdu, že privatizovaný majetok je len zmenou faktickej správy štátneho majetku medzi štátnymi organizáciami. Ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol. Dospel k záveru, že dovolanie z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP nie je prípustné, keďže nevzhladol nesprávny procesný postup odvolacieho súdu. K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP uviedol, že právna otázka vymedzená dovolateľom nie je právnou otázkou, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

10. Ústavnoprávne relevantná argumentácia proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu a dovolacieho súdu je ťažiskovo zameraná na námietky porušenia práva na spravodlivý súdny proces, a to jednak namietaním nesprávneho procesného postupu odvolacieho súdu potvrdeného dovolacím súdom (napadnutá skutková stránka rozhodnutia) a súčasne aj sponchybnosťou vecnej správnosti ústavnou sťažnosťou napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov (napadnutá právna stránka rozhodnutia).

10.1. Vady v skutkovom základe právoplatného rozsudku odvolacieho súdu mali nastať nesprávnym procesným postupom v odvolacom konaní:

a) v rozpore so zásadou rovnosti účastníkov konania, rovnosti zbraní a zásadou kontradiktórnosti konania (čl. 6 a čl. 8 CSP) zamedzením aktivity sťažovateľa ako žalovanej strany sporu tým, že odvolací súd (i) nepripustil ním uplatnené prostriedky procesnej obrany (žalobcovi pripustil prostriedky procesného útoku) a (ii) nepripustil ním uplatnené návrhy na vykonanie dokazovania s poukazom na novoty v odvolacom konaní (žalobcovi pripustil návrhy na vykonanie nových dôkazov);

b) v rozpore s § 384 ods. 2 CSP vykonaním dokazovania aj nad rozsah návrhu žalobcu;

c) hodnotením vykonaných dôkazov o dodatočnom doplnení nehnuteľnosti zo strany FNM SR po vydaní rozhodnutia ministerstva o schválení privatizácie majetku;

d) v rozpore s § 455 CSP odchýlením sa od právnych záverov vyjadrených v uznesení sp. zn. 1VOBdo/2/2020 a odchýlením sa od vlastného predbežného posúdenia veci vysloveného na pojednávaní z 28. septembra 2021;

e) v rozpore s čl. 16 ods. 1 CSP svojvoľným a arbitrárnym opomenutím povinnosti súdu aplikovať platné a účinné predpisy na prejednávany prípad, t. j. relevantných právnych noriem zo zákona č. 92/1991 Zb.

10.2. Vady v právnom základe sú podľa sťažovateľa premietnuté v nesprávnom (svojvoľnom, neodôvodnenom, novom či prekvapivom) právnom posúdení súdov o tom, že na prevod majetku (zo štátneho podniku na FNM SR a potom na akciovú spoločnosť) nie je potrebný nadobúdaci titul, pretože išlo len o faktickú zmenu (presun) správy štátneho majetku k privatizovanému majetku medzi štátnymi organizáciami. Tento názor podľa neho predstavuje rozpore s ustálenými právnymi závermi ústavného súdu (I. ÚS 110/07, PL. ÚS 1/96). Oponuje, že medzi subjektmi vstupujúcimi do veľkej privatizácie dochádza k zmene vlastníctva (od úpadcu na FNM SR) k privatizovanému majetku na základe právnych úkonov prevodu vlastníctva. Poukazuje tiež na svojvoľnú interpretáciu právnych noriem podľa zákona č. 92/1991 Zb. v priamom rozpore s kogentnými ustanoveniami tohto právneho predpisu. Na podporu svojich tvrdení uviedol prehľad ustálenej judikatúry najvyššieho súdu v oblasti privatizácie, z ktorých vyplýva posúdenie kogentného charakteru právnych noriem zákona č. 92/1991 Zb. Najvyšší súd sa stotožnil s právnym názorom odvolacieho súdu, keď iba prebral jeho argumentáciu.

10.3. Uvedené procesné pochybenia (nesprávne právne názory, neaplikovanie relevantných právnych noriem zákona č. 92/1991 Zb., odklon od ustálenej a zjednotenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a ústavného súdu) sa mali podľa sťažovateľa priamo premietnuť aj v rovine zásahu do ústavou zaručeného práva vlastníť majetok.

11. Porušenie práva na zákonného sudcu a práva na súd zriadený zákonom sťažovateľ odôvodňuje svojvoľným, účelovým, a nepreskúmateľným, a teda nezákonným (v rozpore s § 51 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) postupom predsedu odvolacieho súdu (najmä prijatím dodatkov č. 15, č. 18 k rozvrhu práce krajského súdu na rok 2021). Rovnako nie je preskúmateľné ani potvrdenie o prijatí tejto veci na odvolacom súde 18. júna 2021. Uvedené zistenie potvrdzujú aj stanoviská súdnej rady odvolacieho súdu z roku 2021, z ktorých je zrejmé, že predseda odvolacieho súdu svojvoľne preradoval sudcov odvolacieho súdu, a to zjavne v rozpore so zákonnými kritériami na prideľovanie vecí.

12. Sťažovateľ namieta aj zbytočné prieťahy v konaní na súde prvej inštancie, v odvolacom a dovolacom konaní, a z tohto dôvodu si uplatňuje nárok na majetkovú ujmu voči konajúcim súdom. Zdôrazňuje, že sporové konanie trvalo od podania žaloby až po vydanie napadnutého uznesenia dovolacieho súdu viac ako pätnásť rokov. Podľa jeho názoru sa súdne konanie nevyznačovalo skutkovou, právnou ani procesnou zložitou. Ani sťažovateľ nespôsobil žiadne prieťahy v konaní.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Kľúčové námietky ústavnej sťažnosti, a to *nesprávne vytvorený skutkový základ sporu*, o tom, že sporné nehnuteľnosti boli predmetom privatizácie, ako aj *nesprávne právne posúdenie* o tom, že privatizovaný majetok je len zmenou faktickej správy štátneho majetku medzi štátnymi organizáciami v civilnom spore o vylúčenie majetku zo súpisu, predstavujú jeho zásadný argument v prospech dôvodnosti ústavnej sťažnosti.

14. Ústavný súd sa však najskôr v rámci predbežného prerokovania zaoberal opodstatnenosťou ostatných námietok vyjadrených v sťažnostnej argumentácii (najmä body 11 a 12 tohto uznesenia, *pozn.*).

14.1. Pokiaľ ide o namietané porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (čl. 48 ods. 2 ústavy) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu, túto časť ústavnej sťažnosti je potrebné odmietnuť z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde]. V čase podania ústavnej sťažnosti (6. novembra 2023) bolo už dovolacie konanie, ktorého výsledkom bolo napadnuté uznesenie, právoplatne skončené vydaním napadnutého uznesenia z 31. júla 2023 (4. septembra 2023), čím bola právna neistota sťažovateľa odstránená (I. ÚS 10/98, III. ÚS 224/05, IV. ÚS 201/2018). Ústavný súd pripomína, že poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 116/02, IV. ÚS 637/2013).

14.2. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namietal aj nesprávne obsadený odvolací súd. Ústavný súd k tomu uvádza, že sťažovateľ túto námietku subsumovateľnú pod dovolací dôvod zmätočnosti podľa § 420 písm. e) CSP mohol uplatniť v podanom dovolaní, avšak z obsahu vyžiadaného dovolania má ústavný súd za preukázané, že sťažovateľ tak neurobil. Nesplnil teda kritérium materiálnej subsidiarity, ktoré neumožňuje šetriť si argumenty, o ktorých mohol vedieť a ktoré sa dali uplatniť ešte pred konaním na ústavnom súde (m. m. II. ÚS 191/2015, II. ÚS 484/2018, II. ÚS 71/2021, I. ÚS 422/2023). Z uvedeného dôvodu je ústavná sťažnosť v časti namietaného porušenia práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na súd zriadený zákonom vyplývajúceho z čl. 6 ods. 1 dohovoru proti postupu krajského súdu neprípustná, v dôsledku čoho bola táto v predmetnej časti podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

14.3. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) s argumentačným prepojením na porušenie vlastníckeho práva (čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu) napadnutým rozsudkom krajského súdu je potrebné uviesť, že sťažovateľ využil možnosť podať dovolanie, uplatňujúc dovolací dôvod podľa § 460 písm. f) CSP a podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Z toho vyplýva, že námietky sťažovateľa týkajúce sa porušenia práva na spravodlivý súdny proces a námietky týkajúce sa nesprávneho právneho posúdenia veci preskúmal najvyšší súd ako súd dovolací. Z uvedeného dôvodu sa v sťažovateľovej veci uplatňuje princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy, čo zakladá podklad na odmietnutie ústavnej sťažnosti v časti namietaného porušenia práva na spravodlivý proces, ako aj práva vlastníť majetok proti rozsudku krajského súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

15. Uvedený postup ústavného súdu spočívajúci v prvotnom redukovaní neopodstatnených, resp. neprípustných námietok pre súdenú vec umožňuje ústavnému súdu ustáliť samotné jadro ústavnej sťažnosti, ktorou je námietka porušenia práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a práva vlastniť majetok (čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu) napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo ním podané dovolanie smerujúce proti rozsudku krajského súdu o vylúčení predmetných nehnuteľností zo súpisu všeobecnej podstaty úpadcu odmietnuté. Preto bude ústavný súd ďalej posudzovať opodstatnenosť ústavnej sťažnosti len vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, ktorým rozhodol v neprospech sťažovateľa.

16. Z hľadiska posúdenia ústavnej sťažnosti sťažovateľa je rozhodujúce a podstatné, že vývoj ďalšieho priebehu konania po vydaní kasačného uznesenia najvyššieho súdu (sp. zn. 1VOBdo/2/2020) a po vrátení veci na odvolacie konanie bol determinovaný viazanosťou odvolacieho súdu nielen právnym názorom najvyššieho súdu, ale aj ústavného súdu (I. ÚS 549/2015, bod 12). Konanie v „novej“ fáze súdneho konania bolo po ambicióznom a adresnom právnym názore veľkého senátu najvyššieho súdu o hmotných a procesných otázkach v súvislosti s nadobudnutím vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam privatizáciou zo štátneho majetku „očistené“ od nánosov arbitrárneho a formalistického prístupu k súdnej veci príznačného pre prvú fázu konania, t. j. pred vydaním nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 549/2015), a potom (po vydaní tohto nálezu) aj od nesprávneho právneho prístupu priorizovaním samotnej dobrej viery nadobúdateľa aj v iných prípadoch, ako to zákon dovoľuje. Na účel zabránenia ďalšieho právneho omylu veľký senát najvyššieho súdu zrozumiteľným a jednoznačným procesným pokynom nasmeroval pozornosť odvolacieho súdu na vyriešenie prejudiciálnej otázky, či bol v skutočnosti pôvodný prevodný úkon, ktorým boli sporné nehnuteľnosti, ku ktorým mal úpadca [REDAKOVANÉ], právo hospodárenia, prevedené od štátu cez FNM SR na akciovú spoločnosť [REDAKOVANÉ], neplatný. Možnosť vlastného uváženia v ďalšom procesnom postupe odvolacieho súdu bola v dôsledku kasačnej záväznosti uznesenia najvyššieho súdu (aj nálezu ústavného súdu) značne obmedzená. Je potrebné dodať, že postup súdu nižšej inštancie spočívajúci v nerešpektovaní záväzného právneho názoru vysloveného v zrušujúcom uznesení súdu vyššej inštancie, a to len na základe vlastného uváženia, je neprípustným postupom, ktorý narúša princíp právnej istoty (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 12/2016).

17. Odvolací súd vykonal (zopakoval a doplnil) dokazovanie (por. body 20 až 42 napadnutého rozsudku krajského súdu), ktoré viedlo k zásadnému procesnému záveru o tom, že sporné nehnuteľnosti boli predmetom privatizácie; hoci pôvodný privatizačný projekt neobsahoval špecifikáciu sporných nehnuteľností, z potvrdenia FNM SR z 15. novembra 1993 vyplýva, že špecifikácia nehnuteľností vstupujúcich do akciovej spoločnosti bola až následne dopracovaná a jednoznačne zahŕňala aj sporné nehnuteľnosti (bod 47 napadnutého rozsudku krajského súdu). K tomu pristúpil právny záver odvolacieho súdu vyplývajúci z ustáleného právneho názoru (R 31/1998) o tom, že rozhodovanie o privatizácii nepodlieha preskúmaniu súdu (por. aj bod 12 nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 549/2015), preto ani neskúmal, či štát konajúci v privatizácii (prostredníctvom ministerstva a FNM SR) dodržal všetky podmienky stanovené v zákone č. 92/1991 Zb. (bod 48 napadnutého rozsudku krajského súdu). Následne na to v závere krajský súd vyslovil procesný záver o tom, že v konaní bolo preukázané, že žalobca má k sporným

nehnutelnosti právo vylučujúce ich zapísanie do súpisu (bod 55 napadnutého rozsudku krajského súdu).

18. Sťažovateľ v dovolaní podľa § 420 písm. f) CSP namietal porušenie práva na spravodlivý proces v podobe viacerých čiastkových procesných omylov odvolacieho súdu a nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Vo svojej argumentácii sa orientoval na chyby v procese a sústredil sa na spochybnenie zisteného skutkového stavu veci o (dodatočnom) zahrnutí sporných nehnuteľností do privatizácie. Predkladaním konkurujúcich právnych úvah, podčiarkujúc verejnoprávny charakter zákonnej regulácie podmienok prevodu majetku štátu na iné subjekty, oponoval právnym záverom odvolacieho súdu o tom, že privatizovaný majetok je len zmenou faktickej správy medzi štátnymi organizáciami. Posudzované optikou kasačnej viazanosti procesným pokynom veľkého senátu najvyššieho súdu a právnym názorom ústavného súdu (por. bod 16 tohto uznesenia), je úlohou ústavného súdu v rámci rozhodovania o príslušnej časti ústavnej sťažnosti posúdenie, či kvalita odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyhovuje ústavnoprávnym požiadavkám vyplývajúcim z jeho judikatúry, konkrétne v tom, či napadnuté súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné argumenty sťažovateľa a či mu dalo jasnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému (m. m. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/00, III. ÚS 200/09).

19. Sťažovateľ vymedzením vád zmätočnosti, teda konkretizovaním vážnych procesných nedostatkov, pre ktorých existenciu je potrebné rozsudok odvolacieho súdu zrušiť, spochybňoval skutkový základ rozhodnutia vo veci samej. Vysporiadanie sa s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP tvorí prevažnú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (body 21 až 40).

20. Ako to vyplýva z odôvodnenia napadnutého uznesenia (24 až 27), dovolací súd sa účinne zaoberal argumentáciou sťažovateľa o nesprávnom procesnom postupe odvolacieho súdu porušujúcom základné princípy civilného sporového konania (čl. 6 a čl. 8 CSP) tým, že na jednej strane neprihliadol na nedodržanie procesnej povinnosti (na strane žalobcu) relevantne substancovať rozhodujúce skutkové tvrdenia (o tom, či sporné nehnuteľnosti boli predmetom privatizácie), a na druhej strane tým, že sťažovateľovi prostriedky procesnej obrany uplatniť neumožnil, čo malo viesť k vykonaniu dokazovania nad rámec tvrdení sporových strán, a teda k porušeniu § 384 ods. 2 CSP.

20.1. Z obsahu ústavnej sťažnosti možno vyvodiť, že sťažovateľ v konaní pred dovolacím súdom presadzoval dôsledné dodržanie prejednávanej zásady, čo vyplýva z poňatia civilného procesu ako prísne kontradiktórneho sporu dvoch proti sebe stojacich sporových strán, v zmysle ktorej sú skutkové zistenia súdu (v zásade) limitované tým, čo strany tvrdia, a súd (v zásade až na výnimky) nie je oprávnený vykonať dôkazy, ktoré strany nenavrhlí. Ústavný súd síce uznáva, že dokazovanie v civilnom procese nemá slúžiť na zisťovanie toho, čo strany netvrdili, súčasne zdôrazňuje, že neexistuje pevná hranica, kedy dokazovať a kedy nedostatočné substancované tvrdenia považovať za nepreukázané. Prikláňa sa však k materiálnemu civilnému procesu (čl. 2, čl. 5 CSP) a k nutnosti interpretovať ustanovenia o prostriedkoch procesného útoku a procesnej obrany v materiálnom zmysle.

20.2. V individuálnych okolnostiach tohto prípadu došlo vykonaním (doplnením) dokazovania pred dovolacím súdom k rozumnému kazuistickému riešeniu v súlade s princípom materiálneho civilného procesu (čl. 2 CSP); a to jednak v dôsledku právneho (objektívneho) korektívu vo forme

záväzných právnych názorov najvyššieho súdu vysloveného v uznesení veľkého senátu a ústavného súdu vysloveného v náleze o nevyhnutnosti vyriešiť otázku (ne)platnosti pôvodného prevodného právneho úkonu (por. bod 24, 25 a 27 uznesenia najvyššieho súdu) a súčasne aj v dôsledku materiálneho (subjektívneho) korektívu, ktorým sa spravodlivo zohľadnili limitované možnosti žalobcu k skutkovým tvrdeniam týkajúcim sa nadobudnutia sporných nehnuteľností obchodnou spoločnosťou [REDAKOVANÉ], v privatizácii, resp. irelevantnosť týchto tvrdení do prijatia uznesenia veľkého senátu (por. bod 26 uznesenia najvyššieho súdu). Navyše, nemožno konštatovať ani relevantné prelomenie prejednávacej zásady, prípadne kontradiktórnosti či porušenia rovnosti strán, keď najvyšší súd na základe analýzy návrhov a vyjadrení strán sporu, či už v skoršom štádiu konania (bod 24) alebo v predmetnom odvolacom konaní (bod 26) podrobne vysvetlil, prečo doplnené dokazovanie bolo uskutočnené v súlade s tvrdeniami sporových strán a ich návrhmi na vykonanie dokazovania (bod 27). Podľa ústavného súdu je takýto procesný postup odvolacieho súdu ústavne akceptovateľný, a rovnako aj odobrenie tohto postupu z pozície dovolacieho súdu.

20.3. Napokon k námietke sťažovateľa o neumožnení uplatnenia prostriedkov procesnej obrany vo forme uvedenia právne relevantných noriem zákona č. 92/1991 Zb. (v zmysle ktorých vlastnícke právo k privatizovanému majetku sa prevádza) ústavný súd uvádza, že ide o vyjadrenie k otázke aplikácie určitého právneho predpisu na skutkový stav, a teda k právnemu posúdeniu veci, ku ktorým nemajú strany sporu povinnosť sa vyjadriť v rámci uplatňovania prostriedkov procesného útoku či procesnej obrany. Strany majú povinnosť uvádzať podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia (§ 149, § 150 CSP). Uvádzať vlastné právne posúdenie tak zostáva len v rovine ich možnosti, keďže právne posúdenie veci prislúcha súdu v intenciách zásady *iura novit curia*. Z uvedeného dôvodu je táto námietka nedôvodná.

21. Pokiaľ ide o ďalšiu namietanú vadu v procese dokazovania – nevykonanie navrhnutého dôkazu (smerujúceho k preukázaniu vlastníckeho práva úpadcu k stavbe kultúrneho domu), je potrebné zdôrazniť pravidlo, že súd rozhoduje, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná (§ 185 ods. 1 CSP), z čoho vyplýva dôležitý postulát, v zmysle ktorého súd nemusí vykonať všetky navrhované dôkazy, ale je nevyhnutné, aby sa s tým vysporiadal v odôvodnení rozhodnutia. Povinnosť zhodnotiť a odôvodniť, prečo dôkaz navrhnutý sťažovateľom nebol vykonaný, si dostatočne splnil už odvolací súd (body 49 až 54); odvolací súd jasne formuloval záver, že primárne ide o novoty v odvolacom konaní podľa § 366 CSP, a nad rámec argumentoval právnou bezvýznamnosťou, čo podľa ústavného súdu zodpovedá jednému z (troch) prípustných dôvodov nevyhoveniu návrhu strany v podobe jeho nadbytočnosti (sp. zn. 5 Cdo 107/2019, bod 12, *pozn.*). Rovnako aj najvyšší súd sa v bodoch 28 ž 30 odôvodnenia svojho uznesenia zrozumiteľne vysporiadal aj s touto námietkou, keď odobril procesné vyhodnotenie nevykonania navrhovaného dokazovania odvolacím súdom. Ústavný súd dodáva, že zistením relevantných dôvodov na nevykonanie dôkazu navrhnutého sťažovateľom a ich zrozumiteľným vysvetlením v odôvodnení je možné vylúčiť vadu zmätočnosti v podobe nepreskúmateľnosti rozsudku krajského súdu (aj uznesenia najvyššieho súdu) pre nedostatok dôvodov.

22. Najvyšší súd sa v bode 22 a 23 odôvodnenia svojho uznesenia v súlade s novšou judikatúrnou líniou ústavného súdu (I. ÚS 51/2020, III. ÚS 104/2022) zrozumiteľne vysporiadal so sťažovateľovou kritikou hodnotenia vykonaných dôkazov odvolacím súdom, ktorú v bode 20 (aj v bode 23) odôvodnenia správne identifikoval; z pozície dovolacieho súdu dostatočne vyhodnotil, že súd nižšej inštancie sa spoľahlivo, jednoznačne a nearbitrárne vo svojom odôvodnení

vysporiadal so skutkovou otázkou, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu (bod 18 uznesenia najvyššieho súdu). Rovnako možno vyvodiť, že sa zmysluplne stotožnil s obsahom a rozsahom hodnotiacej úvahy odvolacieho súdu týkajúcej sa informácií z doplneného dokazovania (v medziach právneho záveru kasačného rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1VOBdo/2/2020). Podľa ústavného súdu nie je záver súdu o tom, že sporné nehnuteľnosti boli predmetom privatizácie, a ani tomu predchádzajúce úvahy súdu až o následnom dopracovaní špecifikácie nehnuteľností vstupujúcich do [REDAKOVANÉ], podporené konštatovaním o tom, že štát ako (pôvodný) vlastník sporných nehnuteľností nikdy nenamietal neplatnosť prevodu svojho vlastníckeho práva ani tú skutočnosť, že by neboli predmetom privatizácie, v rozpore s prirodzenou logikou. Ústavný súd preto nenadobudol žiadne relevantné pochybnosti ústavnoprávneho charakteru ani v procese hodnotenia dôkazov.

23. Z obsahu ústavnej sťažnosti, ktorá je v podstatnom len recykláciou dovolania bez osobitnej konfrontácie sťažovateľa s posúdením prípustnosti a dôvodnosti dovolania (najvyšším súdom), ďalej vyplýva, že sťažovateľ sa domáha revízie podstatného skutkového záveru krajského súdu (por. bod 17 tohto uznesenia), a to aj prostredníctvom schematických námietok nerešpektovania právneho názoru vyjadreného v uznesení veľkého senátu a nedostatočného odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, spočívajúce v absencii aplikácie pre vec podstatného zákona č. 92/1991 Zb.

23.1. Sťažovateľ prezentoval názor, že v súlade s právnym názorom veľkého senátu najvyššieho súdu mal odvolací súd posúdiť neplatnosť prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti od úpadcu na žalobcu. Podľa ústavného súdu ide zo strany sťažovateľa o zjavnú dezinterpretáciu záverov veľkého senátu najvyššieho súdu, preto možno súhlasiť s vysvetlením najvyššieho súdu v bode 34 odôvodnenia napadnutého uznesenia, že uvedená právna otázka nebola dosiaľ zodpovedaná, preto veľký senát súdy nižšej inštancie iba nasmeroval, aby sa touto otázkou primárne zaoberali, a aj s jeho následným záverom (bod 35), že táto argumentácia sťažovateľa neobstojí. Ústavný súd k predstave sťažovateľa, ktorú prezentuje naprieč celou ústavnou sťažnosťou o potrebe posúdiť zmeny v osobách vlastníkov nehnuteľnosti ako *prevody* vlastníckeho práva, pripomína notoriету (vyplývajúcu z dovtedajšej právnej normy § 64 zákona č. 109/1964 Zb. Hospodársky zákonník) o tom, že štátne organizácie mali k veciam vo vlastníctve štátu iba vlastníctvo hospodárenia, a nie subjektívne vlastnícke právo, ktoré by museli prevádzať scudzovacími zmluvami (por. bod 12 nálezu ústavného súdu I. ÚS 549/2015).

23.2. Pokiaľ ide predstavu sťažovateľa o aplikovaní právnych noriem zo zákona č. 92/1991 Zb. na súdenu vec, túto ústavný súd vníma už len ako pokus vtiahnuť do hry nastolenie nových právnych otázok do už dlhodobo ustálenej rozhodovacej praxe (v súlade s právnym záverom ústavného súdu vyjadrenom v náleze sp. zn. I. ÚS 549/2015, na ktorý sa vzťahuje kasačná záväznosť v predmetnom spore), podľa ktorej rozhodovanie štátu o privatizácii podľa zákona č. 92/1991 Zb. – *nie ako nositeľa verejnej moci, ale štátu ako doterajšieho vlastníka* – nepodlieha žiadnej kontrolnej právomoci zo strany všeobecných súdov. Záver najvyššieho súdu o tom, že nebolo potrebné, aby odvolací súd aplikoval jednotlivé ustanovenia posudzovaného zákona a aby skúmal, či štát konajúci v privatizácii prostredníctvom ministerstva a FNM SR dodržal všetky podmienky stanovené posudzovaným zákonom (bod 38), tak nie je výsledkom interpretácie, ktorá by bola arbitrárna či formalistická.

24. Pri vysporiadaní sa s nesprávnym právnym posúdením (body 42 až 44) najvyšší súd sťažovateľovi zrozumiteľne vysvetlil, že v prípade „otázky“ vymedzenej sťažovateľom nebol

splnený bazálny predpoklad prípustnosti dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci, keďže táto nebola podstatná pre rozhodnutie veci. Opakovane uviedol, že podstatnou otázkou bola otázka skutková, a to či sporné nehnuteľnosti boli predmetom privatizácie. Zaoberal sa aj posúdením, či jeho vlastné rozhodnutia označené sťažovateľom vychádzajúcu z analogického skutkového stavu (bod 45), ktorého výsledkom bol záver, že väčšina z nich dokumentuje iné skutkové okolnosti na rozdiel od rozhodnutia sp. zn. MCdo/3/2003, ktorým najvyšší súd dospel k záveru zhodnému so záverom odvolacieho súdu. Následne podčiarkol záväzný právny záver ústavného súdu vyslovený v náleze sp. zn. I. ÚS 549/2015 a vyvodil záver, že odvolací súd ani nemohol posudzovať, či privatizačný projekt a upresnenie špecifikácie majetku vstupujúceho do privatizácie boli v súlade so zákonom č. 92/1991 Zb. Ústavný súd dodáva, že z obsahu ústavnej sťažnosti ani osobitne nevyplýva námietka sťažovateľa spochybňujúca ústavnú akceptovateľnosť záveru najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

25. Na základe dosiaľ uvedeného je potrebné prijať záver, že najvyšší súd aprobovaním napadnutého rozsudku krajského súdu rozhodol správne, a teda nedošlo k porušeniu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces a ani k porušeniu práva vlastníť majetok.

26. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). Ústavný súd na základe uvedeného odmietol ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 28. marca 2024

Miloš Maďar
predseda senátu